

VEIKLOS ATASKAITA 2017

Žmogaus teisių stebėjimo
institutas
Human Rights Monitoring
Institute

Didžioji g. 5, 01128 Vilnius
hrmi@hrmi.lt
hrmi.lt
<https://www.facebook.com/HRMI.LT/>

© Žmogaus teisių
stebėjimo institutas,
2017

APIE MUS

Žmogaus teisių stebėjimo institutas (ŽTSI) – Žmogaus teisių stebėjimo institutas – nepriklausoma, nevyriausybinė, pelno nesiekianti organizacija, kurią sudaro žmogaus teisių profesionalai – teisininkai, socialinių ir politikos mokslų ekspertai. Mūsų misija – prisidėti prie atviros ir demokratinės visuomenės kūrimo užtikrinant žmogaus teises ir laisves.

<p>Misija</p> 	<p>Teisės pagalba siekiame socialinių pokyčių ir geresnės žmogaus teisių apsaugos. Tikime, jog galime gyventi visuomenėje, kurioje gerbiamas pamatinis žmonių orumas, laisvė nuo neteisėtų suvaržymų ir visų lygybė prieš įstatymą.</p>
<p>Tematinės veiklos sritys 2016 metais</p> 	<ul style="list-style-type: none">- Nukentėjusiųjų teisės- Diskriminacijos draudimas- Įtariamųjų ir kaltinamųjų teisės- Privatumo apsauga ir skaitmeninės teisės- Saviraiškos laisvė- Žmogaus teisės ir žmonių socialinė atsakomybė
<p>Veiklos formos</p> 	<p>ŽTSI teisininkų ir politikos mokslų ekspertų komanda atlieka tyrimus, teikia pasiūlymus teisės aktams ir programiniams dokumentams, dalyvauja darbo grupėse, rengia ataskaitas tarptautinėms žmogaus teisių priežiūros institucijoms, imasi bylų teismuose strateginiais žmogaus teisių klausimais, teikia ekspertines konsultacijas ir teises paslaugas, vykdo projektus, organizuoja konvencinius ir nuotolinius mokymus teisėsaugos pareigūnams ir kitiems valstybės institucijų atstovams.</p>

KĄ NUVEIKĖME 2017 METAIS?

2017 metais pradėjome net 5 naujus projektus:

Pavadinimas	NEVYRIAURYBINES ORGANIZACIJAS VIENIJANČIŲ ASOCIACIJŲ INSTITUCINIO BENDRADARBIAVIMO STIPRINIMO PROJEKTAS
Laikotarpis	2017 08 25 - 2017 12 31
Partneriai	Žmogaus teisių organizacijų koalicijos narės: Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė, Lietuvos žmogaus teisių centras, Lygių galimybių plėtros centras, Nacionalinė LGBT* teisių asociacija LGL, VšĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“, VšĮ Romų visuomenės centras, Tolerantiško jaunimo asociacija.
Tikslas	Koalicijos narių gebėjimų ir bendradarbiavimo su valstybės institucijomis stiprinimas.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none">• Parengta ŽTOK advokacijos viešosios politikos srityje ir komunikacijos veiklos strategija;• formalizuota koalicijos veikla. 2011 – 2017 m. Žmogaus teisių organizacijų koalicija buvo neformali koalicija, kuri veikė jungtinės veiklos sutarties pagrindu. Veikla formalizuota 2017 m. pabaigoje, įkuriant ŽTOK asociaciją;• Tarptautinė žmogaus teisių dienos proga surengta metinė žmogaus teisių konferencija „Žmogaus teisės: universalios, bet ar lietuviškos?“• ŽTOK ekspertai parengė ir publikavo 8 straipsnius bei komentarus naujienų portaluose DELFI.lt, 15min.lt bei žmogaus teisių portale manoteises.lt;• dalyvavo bei teikė pastabas daugiau nei dešimtyje vyriausybinių bei savivaldybės lygmens darbo grupėse;• inicijavo ir kartu su kitomis nevyriausybėmis organizacijomis kreipėsi į šalies vadovę, Seimą bei vyriausybę dėl Konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje (Stambulo konvencija) bei Šeimos stiprinimo įstatymo. <p>Daugiau: https://hrmi.lt/pradedamas-vykdyti-zmogaus-teisiu-organizaciju-koalicija-sustiprinsiantis-projektas/</p>
Projektą parėmė	 <p>Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</p>

Pavadinimas	STOP SMURTUI PRIEŠ MOTERIS: NUO SĄMONINGUMO DIDINIMO IKI NULINĖS TOLERANCIJOS AUKŲ KALTINIMUI
Laikotarpis	2017 04 03 – 2019 10 02
Partneriai	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Lygių galimybių plėtros centras, „Nomoshiti iniciatyva“, Lietuvos gydytojų sąjunga (asocijuotas partneris).
Tikslas	Sukurti informaciją, skirtą tikslinėms grupėms ir įdiegti praktinius įgalinimo veiksmus, šviečiamąsias veiklas ir sąmoningumo didinimo kampaniją tam, kad visuomenė ir specialistai geriau suvoktų skirtingas smurto artimoje aplinkoje formas, nebekaltintų aukų, taip prisidedant prie nulinės tolerancijos smurtui prieš moteris ir įgalinant lyčių lygybę.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Įvykdytas tyrimas apie moterų nukentėjusių nuo smurto artimoje aplinkoje patirtis: nagrinėta, kas skatina bei stabdo moteris kreiptis pagalbos, taip pat tirta, kokios smurto formos (psichologinis, ekonominis, seksualinis, fizinis) yra geriausiai bei mažiausiai atpažįstamos pačių moterų. • Atlikta 16 išsamių kokybinių interviu bei surinkti duomenys iš 61 moters pildant tyrimo anketą. • Sukurtas internetinis informacinis tinklalapis www.visureikalas.lt • dalyvavome rengiant programas bei vykdant seminarus iš įvairių Lietuvos miestų atvykusiems socialiniams darbuotojams Kaune bei Vaiko teisių apsaugos specialistams Birštone, apie smurtą artimoje aplinkoje, jo atpažinimą bei įvairių specialistų vaidmenį, siekiant paskatinti moteris patiriančias smurtą artimoje aplinkoje kreiptis pagalbos. Panašūs seminarai bus tęsiami ir 2018 m., taip pat įtraukiant ir medicinos specialistų grupes. <p>Daugiau: https://hrmi.lt/stop-smurtui/</p>
Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisingumo Programa</p>

Pavadinimas	POKYTIS VERSLE, VIEŠAJAME SEKTORIJE, VISUOMENĖJE – NAUJI STANDARTAI DISKRIMINACIJOS MAŽINIMUI
Laikotarpis	2017 04 05 – 2020 04 05
Partneriai	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Lietuvos gėjų lyga
Tikslas	Sistemiškai keliant verslo, viešojo sektoriaus ir visuomenės išprusimą lygių galimybių srityje, mažinti diskriminaciją darbo rinkoje Lygių galimybių įstatyme numatytais pagrindais.
Rezultatai	Pradėti kurti nuotolinio mokymosi kursai, kurių metu suinteresuoti asmenys galės gilinti žinias diskriminacijos mažinimo srityje.

	Daugiau: https://hrmi.lt/nauji-standartai-diskriminacijos-mazinimui/
Projektą parėmė	<p>Projektas vykdomas pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, patvirtintos Europos Komisijos 2014 m. rugsėjo 8 d. sprendimu Nr. C(2014) 6397, 7 prioriteto „Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas“ įgyvendinimo priemonę Nr. 07.3.4-ESFA-V-426 „Diskriminacijos mažinimas“.</p> <p>Kuriame Lietuvos ateitį 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programa</p>

Pavadinimas	KOVOJANT SU NEAPYKANTOS NUSIKALTIMAIS IR NEAPYKANTOS KALBA
Laikotarpis	2016 11 01 – 2018 10 01
Partneriai	People in Need Slovakia (Slovakija), In IUSTITIA (Čekija), Subjective Values Foundation (Vengrija), The People for Change Foundation (Malta)
Tikslas	Šiuo projektu siekiama patobulinti paramą neapykantos nusikaltimų ir neapykantos kalbos aukoms. Dalindamiesi savo valstybių patirtimi bei mokydami vieni iš kitų projekto partneriai identifikuos geriausius pranešimo apie neapykantos nusikaltimus mechanizmus. Šio projekto tikslas – įgalinti nukentėjusius nuo neapykantos nusikaltimų bei atrasti būdus suteikti jiems tinkamiausią pagalbą.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Parengtas tyrimas „Atsakas į neapykantos nusikaltimus. Situacijos Lietuvoje apžvalga“ • Kartu su Lietuvos institucijų atstovais (Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnyba, Lietuvos policijos departamentas) sudalyvauta tarptautiniame seminare Bratislavoje, kuriame buvo dalijamasi žiniomis bei gerąja pranešimo apie neapykantos nusikaltimų mechanizmus praktika. <p>Daugiau: https://hrmi.lt/kovojant-su-neapykantos-nusikaltimais-ir-neapykantos-kalba/</p>
Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa</p>

Pavadinimas	VEIKSMINGAS NUKENTĖJUSIŲJŲ TEISIŲ UŽTIKRINIMAS
Laikotarpis	2017 02 01 – 2018 12 31
Partneriai	Lietuvos policijos mokykla, asocijuoti partneriai – Lietuvos Respublikos Generalinė prokuratūra, Victim Support Europe.
Tikslas	Projektu siekiama, kad teisėsaugos pareigūnai įgytų jiems reikalingų

	Žinių ir priemonių atliepiant nukentėjusiųjų poreikius, o nukentėję asmenys baudžiamajame procese jaustųsi saugiau ir tvirčiau.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Parengta metodinė ir mokymų medžiaga pareigūnams; • Handbook rengimas • Nukentėjusiųjų teisių ekspertų susitikimas <p>Daugiau: https://hrmi.lt/pradejome-nauja-projekta-skirta-nukentejusiujuteisems/</p>
Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisingumo Programa</p>

2017 metais toliau tęsėme anksčiau sėkmingai pradėtus projektus:

Pavadinimas	Mokymų modulis apie ES nusikaltimų aukų teisių direktyvą
Laikotarpis	2016 06 01-2018 04 01
Partnerystė	Lietuva, Airija, Portugalija, Vengrija, Slovėnija
Tikslas	Organizuoti mokymus apie Direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (Nusikaltimų aukų teisių direktyva) ir taip prisidėti prie nukentėjusiųjų teisių užtikrinimo Lietuvoje.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Surengtas ekspertų darbo grupės susitikimas (<i>Multi-agency Working Group meeting</i>); • Apklausa apie mokymų apie nukentėjusiųjų teises skirtingose specialistų grupėse poreikį Lietuvoje. • Apklauso rezultatų analizė. • Mokymų programos ir mokymų vadovo rengimas. Mokymai apims šias pagrindines sritis: (1) nukentėjusiųjų poreikiai; (2) Nusikaltimų aukų direktyvos nuostatos; (3) vaikų nukentėjusiųjų nuo nusikalstamų veikų apklauso; (4) asmenų su negalia, nukentėjusiųjų nuo nusikalstamų veikų, apklauso; (5) nukentėjusiųjų nuo smurto artimoje aplinkoje apklauso. <p>Daugiau: https://hrmi.lt/nusikaltimu-auku-direktyva-mokymai/</p>
Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisingumo Programa</p>

Pavadinimas	Perdavus asmenį pagal Europos arešto orderį
Laikotarpis	2016 06 01 – 2018 03 01
Partnerystė	Lietuva, Belgija, Rumunija, Ispanija, Lenkija
Tikslas	Suvokti kaip praktikoje vyksta asmenų, perduotų pagal Europos arešto orderį, baudžiamosios bylos nagrinėjimas, įvertinti šią praktiką ES teisinių standartų kontekste ir taip prisidėti prie efektyvaus pamatinio sprendimo 2002/584/JHA dėl Europos arešto orderio įgyvendinimo.
Planuojamos veiklos	
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Kartu su Lietuvos advokatūra surengta apskritojo stalo diskusija apie Europos arešto orderio taikymą Lietuvoje ir žmogaus teisių apsaugos problemas tokio pobūdžio bylose. • Teisminių procesų stebėjimas. • Bylų stebėsenos rezultatų analizė. <p>Daugiau: https://hrmi.lt/nusikaltimu-auku-direktyva-mokymai/</p>
Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisingumo Programa</p>

Pavadinimas	Prieinamas pranešimas apie teises
Laikotarpis	2016 06 01 – 2017 04 01
Partnerystė	Lietuva, Belgija, Vengrija, Ispanija
Tikslas	Prisidėti prie ES direktyvos 2012/13 dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese įgyvendinimo, parengiant alternatyvaus įtariamiesiems asmenims įteikiamo pranešimo apie teises modelį ir įgyvendinant jį nacionalinėse jurisdikcijose.
Planuojamos veiklos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tyrimas dėl pranešimo apie teises prieinamumo Lietuvoje. 2. Alternatyvaus pranešimo apie teises parengimas. 3. Lyginamosios ataskaitos Europos Komisijai parengimas.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Atliktas tyrimas apie pranešimo apie teises taikymą Lietuvoje ir šio dokumento suprantamumą, parengta tyrimo ataskaita. • Parengtas alternatyvus pranešimas apie teises. • Lyginamoji ataskaita Europos Komisijai <p>Daugiau: https://hrmi.lt/pranesimas-apie-teises/</p>
Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisingumo Programa</p>

Pavadinimas	Stokholmo programa: teisės į advokatą ir teisės į nemokamą teisinę pagalbą užtikrinimas
Laikotarpis	2016 06 01-2018 04 01
Partnerystė	Lietuva, Bulgarija, Lenkija, Vengrija, Slovėnija
Tikslas	Prisidėti prie baudžiamojo proceso garantijų stiprinimo, suteikiant advokatams (ir kitiems profesionalams žinių ir įgūdžių efektyviai taikyti ES teisės instrumentus: Direktyvą 2013/48/ES dėl teisės į advokatą ir Rekomendaciją C(2013) 8179/2 dėl teisės į nemokamą teisinę pagalbą.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Aplankyti Vilniaus miesto apylinkės ir apygardos teismai, Šiaulių, Panevėžio, Kauno ir Klaipėdos apylinkių teismai, kuriuose buvo susipažinta su išnagrinėtomis baudžiamosiomis bylomis. • Pasinaudojant bylų medžiaga buvo užpildytos 157 anketos, kurių informacija susisteminta į bendrą duomenų bazę. Surinkti duomenys bus panaudoti tolimesniuose projekto etapuose. • Nacionalinė studija, skirta įvertinti kaip teisė į advokatą ir teisė į nemokamą teisinę pagalbą yra užtikrinamos Lietuvoje. Rengiant studiją bus organizuojamos fokus grupės su teisininkais-praktikais, atliekami giluminiai interviu bei teisminių bylų analizė. • Tematinių seminarų organizavimas regionuose ir e-mokymosi kurso platformoje be-ribu.lt paleidimas. <p>Daugiau: https://hrmi.lt/stokholmo-programa-projektas/</p>
Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisingumo Programa</p>

Pavadinimas	T@lk – virtuali pagalba nusikaltimų aukoms
Laikotarpis	2016 04 01 – 2017 12 31
Partnerystė	Lietuva, Portugalija, Suomija, Malta
Tikslas	Ištirti virtualios pagalbos nusikaltimų aukoms prieinamumą Europos Sąjungoje, šio modelio teikiamas galimybes bei sukurti įrankius pagalbos aukoms teikėjams, siekiantiems įdiegti šį pagalbos modelį savo darbe.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Virtualios paramos priemonių ir jų poveikio analizė Lietuvoje. • Susitikimas su tarnybomis, sėkmingai teikiančiomis pagalbą nusikaltimų aukoms virtualiu būdu Europos Sąjungos valstybėse. • Procedūrų ir gairių, paramos nusikaltimų aukoms tarnyboms, parengimas. • Susitikimai su suinteresuotomis institucijomis, siekiant įvertinti virtualios pagalbos nusikaltimų aukoms sistemos kūrimą Lietuvoje. • Apklausa apie nuotolinę pagalbą nusikaltimų aukoms parengimas ir išplatimas pagalbą teikiančioms organizacijoms. <p>Daugiau: https://hrmi.lt/talk-parama-aukoms/</p>
Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisingumo Programa</p>

Pavadinimas	POLICIJOS AREŠTINIŲ VIDUJE: ES PROCESINIŲ TEISIŲ ĮGYVENDINIMAS
Laikotarpis	2016 09 01 – 2018 08 31
Partneriai	Irish Council of Civil Liberties (Airija), Ludwig Boltzmann Institute of Human Rights (Austrija), Bulgarian Helsinki Committee (Bulgarija), Rights International Spain (Ispanija), Associazione Antigone (Italija), Helsinki Foundation for Human Rights (Lenkija), The Peace Institute (Slovėnija), Association for the Defence of Human Rights in Romania – the Helsinki Committee (Rumunija), Hungarian Helsinki Committee (Vengrija)
Tikslas	Nustatyti kaip praktiškai yra įgyvendinamos įtariamųjų teisės, kai jie patenka į policijos areštines. Stebėjimo metu surinkta informacija, bus panaudota siekiant užtikrinti garantijų, nustatytų ES direktyvose dėl teisės į informaciją, teisės į vertėją, teisės į advokatą, įgyvendinimą.
Rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Sudalyvauta empirinio stebėjimo mokymuose tyrėjams. • Vykdytas empirinis stebėjimas, kurio metu tyrėjai tris mėnesius lankėsi Lietuvos policijos komisariatuose ir areštinėse bei dalyvavo įtariamųjų apklausose. <p>Daugiau: https://hrmi.lt/policijos-arestiniu-viduje/</p>

Projektą parėmė	 <p>Projektą iš dalies remia Europos Sąjungos Teisingumo Programa</p>
-----------------	--

Pavadinimas	Užtikrinant tvarų organizacijos vystymąsi
Laikotarpis	2015 07 01 – 2018 07 01
Tikslas	Sustiprinti Žmogaus teisių stebėjimo instituto, kaip Europos Pilietinių Laisvių platformos nario, įgūdžius Europos Sąjungos lygmens komunikacijos ir advokacijos bei lėšų pritraukimo srityse.
Rezultatai	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prisidėta prie unikalių pranešimų rengimo ir redagavimo portale Liberties.eu. 2. Vykdyta aktyvi komunikacija socialiniuose tinkluose
Projektą parėmė	

MŪSŲ PASIEKIMAI

Pasitvirtinome savo etikos principus, kuriais vadovaujamės valdyme ir visoje organizacijos veikloje

„Čia dirbantiems žmonėms ŽTSl nėra tik darbo vieta – tai ir idėjų, savirealizacijos, kūrybos vieta. Čia gimsta mintys ir iniciatyvos, kaip pagerinti žmonių gyvenimą ir sustiprinti jų teisių apsaugą. Sveika ir saugi aplinka būtina tiek darbuotojams/oms, tiek ŽTSl kaip organizacijai – kad vystytusi ir būtų sėkmingai įgyvendinamos mūsų idėjos ir iniciatyvos“

Toliau auginame savo e-studentų bendruomenę Be-ribu.lt platformoje

Bendruomenė užaugo iki beveik 700 e-studentų!

- ✓ Sukūrėme e-kursą „Naujausi Europos teisės standartai baudžiamajame procese“.
- ✓ Pradėjome kurti naują e-kursą apie nediskriminavimą darbo santykiuose „Nauji standartai diskriminacijos mažinimui“, kurį planuojame pristatyti 2018 m. rudenį.

Savo ekspertinėmis žiniomis dalijomės vyriausybės ir savivaldybės institucijų darbo grupėse

Vidaus reikalų ministerija

Darbo grupė, skirta neapykantos nusikaltimų, stebėsenai, analizei ir vertinimui

Teisingumo ministerija

Darbo grupė dėl lytinės tapatybės pripažinimo įstatymo

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba

Darbo grupė dėl Lygių galimybių įstatymo

Vilniaus miesto savivaldybė

Darbo grupė apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo įgyvendinimui Vilniaus mieste koordinuoti

Aktyviai užsiėmėme advokacijos veiklomis

- Teikėme pasiūlymus ir pastabas valstybės ir savivaldybės institucijoms;
- Rengėme naujienas žmogaus teisių žinių portalui liberties.eu;
- Komunikavome Žmogaus teisių stebėjimo instituto [tinklalapyje](#) ir socialinių tinklų [paskyroje](#);
- Dalyvavome konferencijose, diskusijose ir susitikimuose su skirtingomis suinteresuotomis šalimis.

Rengėme tyrimus

- 1. Įtariamųjų informavimas apie jų teises
- 2. Prieinamas teisingumas. Teisė į advokatą ir teisė į nemokamą teisinę pagalbą baudžiamajame procese
- 3. Atsakas į neapykantos nusikaltimus: situacijos Lietuvoje apžvalga

Biudžetas

<tba>

ESAME DĖKINGI

Prie sėkmingo mūsų darbų įgyvendinimo prisidėjo šaunūs praktikantai/ės ir savanoriai/ės

DĖKOJAME:

Martyna Kalvaitytė (Science Po, Paryžius)
Mažvydas Karalius (VU Filosofijos katedra)
Julija Kulevičiūtė (VU TSPMI)
Vytautas Žarskus (VU TSPMI)

STRUKTŪRA IR VALDYMAS

Dalininkai

Henrikas MICKEVIČIUS, dalininkas, vyriausiasis patarėjas

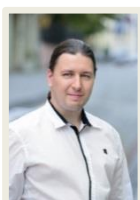
Teisininkas, Žmogaus teisių stebėjimo instituto steigėjas, Jungtinių Tautų Pagrobimų ir priverstinių dingimų darbo grupės narys

Dainius PŪRAS, dalininkas

Gydytojas, vaikų ir paauglių psichiatras, Vilniaus universiteto (VU) profesorius, Jungtinių Tautų Specialusis pranešėjas teisės į sveikatą klausimais

Darbuotojai

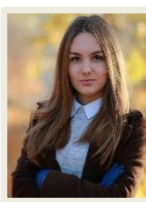
Tomas KUBILIUS
L. e. p. direktorius

Henrikas MICKEVIČIUS
Vyriausiasis patarėjas

Natalija BITIUKOVA
Direktoriaus pavaduotoja teisės klausimais

Kristina NORMANTAITĖ
Projektų koordinatore

Mėta ADUTAVIČIŪTĖ
Advokacijos vadovė

Karolis LIUTKEVIČIUS
Teisininkas

Erika LEONAITĖ
Teisės programų koordinatore

Ugnė GRIGAITĖ
Projektų vadovė

Mažvydas KARALIUS
Tyrėjas-konsultantas